

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

Історико-філологічний факультет
Кафедра української та зарубіжної літератур

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ З ІСТОРІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ/ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Одеса – 2026

Рекомендовано до друку Вченою радою Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського (протокол № від)

Рецензенти:

Подлісецька О. О. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

Кердівар Н. І. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та зарубіжної літератур ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Авксентьєва Г. А., Бандура Т. Й. Методичні рекомендації до написання курсової роботи з історії української/зарубіжної літератури. Одеса : Університет Ушинського, 2026. 27 с.

У методичних рекомендаціях викладено основні засади написання та стандарти МОН України до оформлення курсових проєктів. Наведено приклади структури та основних компонентів роботи, а також додаються зразки, необхідні для захисту документів. Рекомендується для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти денної та заочної форм навчання спеціальності А4 Середня освіта.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Розділ I. Етапи виконання курсового проєкту.....	6
Розділ II. Вимоги до структури й оформлення курсової роботи.....	12
Рекомендована література.....	22
Додатки	
Додаток 1. Зразок титульної сторінки.....	24
Додаток 2. Зразок «Змісту» курсової роботи.....	25
Додаток 3. Зразок «Вступу» курсової роботи.....	26
Додаток 4. Зразок оформлення «Списку використаних джерел».....	29

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курсова робота з історії української/зарубіжної літератури є формою науково-дослідної роботи здобувачів освіти, зокрема це самостійне дослідження з елементами наукової рецепції й інновацій, що є частиною теоретичної та практичної підготовки в межах обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів.

Мета курсового проєкту – закріплення, систематизація та поглиблення теоретичних і практичних знань, здобутих студентами у процесі опанування навчальної дисципліни. Виконання роботи сприяє розвитку аналітичного мислення та творчого потенціалу здобувача освіти, формуванню первинних умінь самостійної наукової роботи, що охоплює пошук, критичне осмислення та узагальнення наукових і навчальних джерел, поглиблене дослідження окремих проблем дисципліни, а також розвиток здатності до аналізу й оцінювання наукового та практичного матеріалу. Результати курсового дослідження відображають рівень сформованості у студента вмінь самостійно виконувати дослідницькі завдання й оформлювати матеріал відповідно до чинних академічних стандартів, а також слугують засобом розвитку науково-дослідної компетентності здобувачів освіти.

Написання курсової роботи з історії української/зарубіжної літератури передбачає реалізацію таких завдань:

- розширення та систематизація знань студентів з історії української/зарубіжної літератури;
- формування навичок наукового дослідження й критичного осмислення матеріалу, застосування набутих теоретичних знань у процесі вирішення конкретних дослідницьких завдань;
- розвиток умінь самостійної роботи з навчальною та науковою літературою;
- набуття компетентності в аналізі художніх текстів і фахових джерел та формулювання обґрунтованої власної наукової позиції.

Курсова робота є не лише першим досвідом самостійної навчально-наукової

діяльності здобувача освіти, а й важливим підготовчим етапом до виконання кваліфікаційних робіт магістерського рівня з літературознавчої проблематики. Опрацьовуючи тему, студент постає перед низкою відповідальних завдань: коректне визначення аспектів дослідження, компетентне формулювання ключових рубрик вступу, написання теоретичного та аналітичного розділів у дослідницькому стилі, раціональне використання критичної літератури й наукових джерел, глибокий аналіз літературних явищ, а також дотримання ясності, послідовності й точності у викладі результатів.

У процесі написання курсової роботи здобувач освіти зобов'язаний неухильно дотримуватися принципів академічної доброчесності:

- своєчасно, сумлінно та самостійно виконувати завдання наукового керівника;
- раціонально використовувати навчальний час задля досягнення поставлених академічних мети й завдань;
- залучати лише верифіковані наукові джерела, опрацьовувати рекомендовану й додаткову літературу та інтернет-ресурси;
- утримуватися від використання в тексті курсової роботи матеріалів, згенерованих системами штучного інтелекту; застосування ШІ допускається виключно як допоміжного інструменту при визначенні методики й методології дослідження, підборі джерел та відповідних покликань на них за умови обов'язкового зазначення цього факту у «Вступові» роботи.

Пропоновані методичні рекомендації покликані надати студентам практичну допомогу у виконанні зазначених завдань, оскільки вони містять чіткі вимоги до оформлення та змісту студентських наукових робіт, а також конкретні настанови щодо написання курсової роботи з історії української/зарубіжної літератури.

РОЗДІЛ І.

ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1.1. Загальні положення щодо організації наукового дослідження

Основними етапами підготовки та виконання курсової роботи є:

1. Вибір теми.
2. Осмислення та формування поетапного плану виконання роботи.
3. Опрацювання літературних джерел.
4. Збирання та обробка теоретичного й практичного матеріалів із застосуванням сучасних методів аналізу.
5. Написання тексту роботи, надсилання його на перевірку керівнику.
6. Усунення недоліків, врахування зауважень, написання остаточного варіанту роботи.
7. Оформлення курсової роботи.
8. Надання чистового варіанту роботи для перевірки науковим керівником.
9. Підготовка до захисту роботи: написання доповіді (створення презентації).
10. Захист курсової роботи.

Ефективна організація роботи є визначальною умовою успішного виконання студентського наукового дослідження. Процес написання курсової роботи має здійснюватися за чітко визначеним алгоритмом: спочатку проводиться ретельне опрацювання літературно-критичних матеріалів з досліджуваної проблематики, узгоджується структура роботи з науковим керівником, здійснюється пошукова діяльність як із науковими, так і з художніми джерелами, а також формулюються попередні наукові спостереження.

Під час написання курсової роботи здобувач освіти має застосовувати знання не лише з галузі літературної критики та історії літератури, а й із теорії літератури, адже перший розділ роботи має теоретичний характер. Дослідження художнього твору передбачає ознайомлення з творчим доробком письменника в цілому задля осмислення еволюції його творчого методу.

Курсова робота – це проблемно-аналітичне дослідження, тобто в процесі написання наукової роботи з історії української/зарубіжної літератури студент має набути компетентності у формулюванні наукових концепцій (із посиланнями на відповідні праці дослідників-літературознавців), викладати власні спостереження з належним науковим обґрунтуванням (підтверджуючи їх цитатами з художнього тексту та наукових джерел). Переконливість курсової роботи забезпечується насамперед якістю практичного аналізу художнього твору.

Студентська наукова робота з літератури передбачає поглиблене дослідження конкретної теоретичної або історико-літературної проблеми чи певного її аспекту. З цієї причини неприпустимим є залучення матеріалу, що безпосередньо не стосується предмета дослідження. Приміром, якщо тематика роботи охоплює аналіз проблематики твору, основна увага має зосереджуватися саме на соціальних, етичних, психологічних, філософських, естетичних та інших проблемах, що художньо втілені в тексті. Вклинення до роботи відомостей про творчу біографію письменника за відсутності відповідного обґрунтування є неприпустимим. Зміст роботи має точно відповідати заявленій темі, меті та завданням дослідження.

1.2. Вибір теми курсової роботи.

Тема курсової роботи обирається здобувачем освіти із затвердженого на засіданні кафедри переліку. Вибір теми є відповідальним етапом наукової діяльності й потребує ретельного обмірковування. Тематика курсових робіт з літератури передбачає два основних напрямки: роботи, спрямовані на аналіз художніх творів або дослідження певного літературного явища в синхронічному чи діахронічному вимірі; роботи, що передбачають опрацювання науково-критичних джерел із метою порівняння різних наукових підходів щодо конкретного твору, жанрового різновиду або художньої специфіки авторської творчості. Формулювання теми може містити пряму вказівку на аспект дослідження: «Міфопоетика лірики О. Забужко» або «Жанрові ознаки антиутопії у романі Дж. Орвелла „Ферма тварин“».

Формулювання теми може також непрямо вказувати на проблему дослідження, наприклад: «Символ вогню в ліриці Олени Теліги та Ліни Костенко» (така тема передбачає проведення компаративного аналізу). Для правильного розуміння теми дослідження необхідно враховувати, що будь-який художній твір аналізується в контексті літературного процесу та відповідних культурно-історичних чинників.

Здобувач освіти зобов'язаний глибоко осмислити обрану тему, дослідити стан її вивчення в науці, сформулювати власну позицію щодо дискусійних питань, проаналізувати текст у заданому аспекті та, застосовуючи відповідні методи, побудувати цілісну концепцію розв'язання поставленої проблеми, виклавши результати у вигляді зв'язного, науково-обґрунтованого та стилістично витриманого тексту.

До захисту не допускаються роботи, написані з тем, які не були затвержені на засіданні кафедри.

1.3. Складання плану виконання дослідження.

Складання плану виконання курсової роботи відбувається поетапно. Після затвердження теми студент отримує від наукового керівника завдання та попередні настанови, необхідні для цілеспрямованого опрацювання художнього тексту й відповідної науково-критичної літератури. На підставі вивчених джерел студент самостійно складає деталізований робочий план і узгоджує його з науковим керівником. У процесі написання роботи план може коригуватися. Самостійність студента під час розробки плану свідчить про його наукову зрілість і усвідомлення дослідницьких завдань, що тим самим визначає логічну послідовність викладу матеріалу.

На підставі плану формується зміст роботи, в якому систематизовано теоретичний, практичний та історико-літературний матеріал. Структура роботи включає такі компоненти: вступ, розділи з підрозділами, висновки, список використаних джерел та додатки (за потреби).

1.4. Організація літературознавчого дослідження.

Пошук спеціальної літератури та формування бібліографічного апарату є ключовим етапом роботи над курсовим дослідженням, оскільки критичний аналіз і творче переосмислення наявних наукових праць складають основу будь-якого наукового пошуку. Самостійний пошук джерел здійснюється за допомогою бібліотечних каталогів, інтернет-ресурсів та довідкових видань (енциклопедій, бібліографічних покажчиків тощо).

Не слід обмежуватися джерелами, де безпосередньо розглядається тема роботи. Рекомендується ознайомитися з методологічною та теоретичною літературою, джерелами, у яких аналізується теорія предмета дослідження та з'ясовується його контекст. Корисним буде також звернення до праць, присвячених відповідному культурно-історичному періоду, літературному контексту й панівним естетичним традиціям епохи.

При опрацюванні літературних джерел важливо одразу фіксувати повні бібліографічні дані: неточно або неповно оформлені відомості про джерела можуть унеможливити їх подальше використання. Бібліографічний опис слід укладати відповідно до чинного державного стандарту (ДСТУ:2015), що регламентує склад елементів опису, послідовність їх розміщення та правила оформлення як паперових, так і електронних ресурсів.

Результатом опрацювання наукових джерел є різні види виписок. Найпоширенішим є конспект, який може бути текстуальним (дослівне відображення змісту у вигляді цитат), вільним (переказ змісту власними словами) або змішаним (поєднання переказу з цитуванням). Цитати слід виписувати точно, зберігаючи авторську орфографію та синтаксис, із зазначенням відповідних сторінок. За потреби скорочення цитати без втрати смислу позначається знаком «<...>». Конспект може бути також плановим або схематично-плановим. Окремим різновидом є тематичний конспект, що передбачає опрацювання кількох джерел із метою систематизації інформації з конкретної проблеми.

Зміст опрацьованих джерел може бути також зафіксований у формі тез – коротко сформульованих ключових положень тексту. Тезування передбачає

вміння виокремити центральні ідеї твору та стисло їх відтворити. Тези уможливають орієнтацію в зібраному матеріалі при формуванні плану роботи або підготовці огляду наукової літератури.

Виписки обов'язково мають містити точні посилання на сторінки для кожного використаного фрагмента. Недотримання цієї вимоги ускладнює подальше оформлення наукового апарату роботи.

Вивчення теми доцільно розпочинати з фундаментальних праць провідних науковців. Пріоритет мають сучасні публікації (за останні 5 років), однак ґрунтовні дослідження попередніх десятиліть також зберігають свою наукову актуальність. При роботі з науковою літературою необхідно за допомогою вступних статей, коментарів або довідкових видань з'ясувати характер діяльності авторів та особливості їхніх наукових позицій. Це дає змогу визначити провідні ідеї праць та відокремити основне від другорядного.

Зроблені виписки й нотатки слід систематизувати відповідно до проблем, що розглядатимуться у роботі. Поширеною вадою студентських досліджень є відсутність логічної послідовності у розвитку думки. Продумуючи структуру роботи, треба пам'ятати, що її цілісність і доказовість взаємозумовлені: кожне нове положення має спиратися на попередньо викладений матеріал і не повторювати його.

1.5. Захист і оцінювання курсової роботи.

Питання щодо допуску курсової роботи до захисту вирішується науковим керівником, а в дискусійних випадках – кафедрою. Захист проводиться у присутності комісії у складі членів кафедри та студентів, які мають право ставити запитання та брати участь у науковій полеміці. Автор роботи може підготувати презентацію, однак її зміст попередньо узгоджується з науковим керівником.

У процесі захисту студент має продемонструвати не лише результати проведеного дослідження, а й здатність обстоювати свою наукову позицію в академічній дискусії. Якість виступу безпосередньо впливає на підсумкове оцінювання роботи.

Доповідь на захисті (тривалістю 4-5 хвилин) має містити: назву теми, обґрунтування актуальності, мету і завдання, предмет і об'єкт дослідження, а також ключові висновки. Повний текст виступу не повинен перевищувати трьох сторінок.

Запитання присутніх на захисті можуть виходити за межі безпосереднього змісту роботи й стосуватися методологічних, теоретичних та фактологічних аспектів. Відмова відповісти на ці запитання ставить під сумнів рівень загальної підготовки студента.

Підсумкова оцінка роботи враховує: ступінь розробленості теми та самостійність дослідження; структурованість і логічність викладу; відповідність змісту темі; коректність оформлення та рівень захисту (табл. 1, 2).

За результатами виконання й захисту курсової роботи виставляється диференційований залік. Оцінка за національною шкалою та шкалою ECTS, а також кількість балів за 100-бальною шкалою вносяться до залікової відомості, залікової книжки студента та на титульний аркуш роботи.

Таблиця 1.

Складники оцінювання курсової роботи

№ з/п	Зміст складника	Кількість балів
1	Формулювання актуальності, проблеми, методики й методології, мети і завдань, новизни та практичного значення	10
2	Оформлення роботи: наявність титульної сторінки, дотримання вимог до розміщення тексту на сторінках, ілюстрацій і таблиць	10
3	Ґрунтовність, змістовність, дослідницький характер роботи. Стилїстика та логічність викладення матеріалу; коректне застосування спеціальної термінології	20
4	Структура роботи (наявність вступу, основних розділів, висновків, бібліографії);	10

	дотримання вимог щодо обсягу	
5	Бібліографія: а) наявність фундаментальних праць; б) джерела останніх п'яти років; в) праці викладачів університету; г) оформлення відповідно до стандартів	10
6	Наукова якість доповіді (форма, зміст, доказова база, висновки, пропозиції). Наочна якість презентації (зміст слайдів, рівень володіння матеріалом)	20
7	Повнота та послідовність відповідей на поставлені запитання	20
	Разом	100

Таблиця 2.

Загальна шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	зараховано
82–89	B	зараховано
74–81	C	
64–73	D	зараховано
60–63	E	
35–59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання

Оцінка «відмінно» (90-100 балів) виставляється за роботу, що містить якісний аналіз зібраного матеріалу та відзначається чіткою композицією; тема розкрита в повному обсязі, матеріал викладено послідовно, без граматичних порушень (допускаються поодинокі технічні огріхи, не більше двох на сторінку); наявні елементи наукової новизни; висновки є обґрунтованими; джерельна база відповідає темі та меті дослідження. На захисті студент продемонстрував глибокі знання, надав чіткі відповіді на поставлені запитання.

Оцінка «добре» (74-89 балів) виставляється за роботу з позитивними

характеристиками, однак одне з питань розкрито не в повній мірі; висновки відповідають змісту; джерельна база є достатньою, але оформлена з незначними похибками. На захисті студент дав не цілком чіткі відповіді.

Оцінка «задовільно» (60-73 балів) виставляється у випадку, коли зміст роботи лише частково відповідає темі та поставленим завданням; наявні недоліки в оформленні; під час захисту виявлено фрагментарні знання.

Оцінка «незадовільно» (1-59 балів) виставляється за роботу, в якій не розкрито тему, не досягнуто мети й не виконано поставлених завдань; студент не здатний співвіднести теоретичні положення з практичною частиною дослідження.

РОЗДІЛ II.

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ Й ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Ключові вимоги до оформлення та викладу матеріалу курсової роботи передбачають чіткість структури, логічну послідовність, точність у визначеннях і цитуванні, конкретність у формулюванні результатів і належну аргументацію висновків.

Структура курсової роботи з історії української/зарубіжної літератури традиційно містить такі складники: титульний аркуш, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел і додатки (за потреби).

2.1. Титульний аркуш.

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи, однак номер сторінки на ньому не вказується. Оформлення здійснюється відповідно до стандартних вимог. Будь-яке декоративне оформлення, переноси слів та скорочення не допускаються (див. Додаток 1).

2.2. Зміст.

Зміст містить перелік структурних частин роботи з відповідними номерами сторінок. Найменування структурних частин у змісті повинні точно відповідати

їхнім заголовкам у тексті. Зміст розміщується після титульного аркуша (зразок див. Додаток 2).

2.3. Вступ.

У вступі розкриваються такі обов'язкові рубрики: актуальність теми, мета й завдання, предмет і об'єкт, методика й методологія дослідження, наукова новизна, практичне значення та структура роботи. Зазначені рубрики виділяються напівжирним шрифтом.

Обґрунтування актуальності теми передбачає критичний огляд наукових праць із досліджуваної проблематики, демонстрацію знання фундаментальних досліджень та визначення невирішених питань або дискусійних аспектів.

Об'єкт та предмет дослідження є взаємопов'язаними науковими категоріями, що співвідносяться як загальне і часткове. Об'єктом дослідження є художній твір або явище, що породжує проблемну ситуацію. Предмет дослідження – конкретний аспект проблеми, який передбачає детальний аналіз. Наприклад, у роботі «Жанрові ознаки антиутопії в романі Дж. Орвелла „Ферма тварин“» об'єктом є зазначений роман, а предметом – жанрові ознаки антиутопії в ньому.

Мета й завдання дослідження формулюються відповідно до дослідницького аспекту. Завдання визначають ключові вектори дослідження, а їх реалізація становить основу висновків.

У рубриці «Методика й методологія дослідження» обов'язково обґрунтовується доцільність застосування кожного методу. До методів літературознавчого дослідження належать: культурно-історичний, порівняльно-історичний, структурно-функціональний, герменевтичний, феноменологічний, рецептивний, психоаналітичний та інші. Важливо також визначити методологічну базу: які дослідники й у яких наукових працях зверталися до аналізованої проблеми. Поряд із методами різних літературознавчих шкіл застосовується системний підхід, що дозволяє здійснити комплексне міждисциплінарне вивчення літературних явищ.

Рекомендований обсяг «Вступу» – 2-3 сторінки.

2.4. Основна частина роботи.

Основна частина курсової роботи зосереджується на дослідженні конкретної літературознавчої проблеми через аналіз її окремих аспектів. Структурованість є неодмінною ознакою якісної наукової роботи: текст поділяється на розділи та підрозділи, кількість і обсяг яких визначаються специфікою досліджуваної проблеми. Назва «Основна частина» у тексті та змісті не вказується, виокремлюються лише розділи та підрозділи із лаконічними заголовками.

Основна частина, як правило, складається з двох розділів. Заголовки розділів не повинні дублювати назву роботи. Перший, теоретичний, розділ містить огляд наукової літератури та розгляд теоретичних питань і є меншим за обсягом, ніж практичні розділи. Кожен розділ завершується стислими висновками або чіткими науковими спостереженнями, що полегшують написання загальних висновків.

2.5. Висновки.

У висновках подаються узагальнені результати дослідження, що формулюються відповідно до обґрунтувань, викладених в основній частині. Висновки мають становити собою не просто перелік часткових тверджень, а науковий теоретично-практичний внесок. Як правило, «Висновки» починаються фразою: «У результаті дослідження ми дійшли таких висновків:...», а далі нумеруються тези, що підтверджують виконання мети і завдань. Висновки мають відображати власну позицію автора: «у ході дослідження було встановлено...», «доведено, що...», «спростовано думку про...» тощо. Цитування у висновках недоцільне. Рекомендований обсяг – 2-3 сторінки.

2.6. Список використаних джерел.

Подається після висновків і містить усі джерела, використані при написанні роботи. Використання цитат без посилань є проявом академічного плагіату й може стати підставою для недопущення роботи до захисту. Список має включати не менше 25 позицій. Оформлення здійснюється відповідно до ДСТУ:2015 (див. Додаток 4).

Додатки (зразки, таблиці, інфографіки, діаграми) є допоміжним матеріалом, опосередковано пов'язаним із темою роботи. Вони дозволяють зберегти логічну та стильову єдність основного тексту. Матеріали без відповідних посилань у тексті до додатків не включаються.

Загальний обсяг курсової роботи 30-35 сторінок. Мова виконання та захисту – українська. Робота повинна мати аналітичний, а не описовий характер; студент зобов'язаний розкривати характерні ознаки досліджуваних явищ та їхні відмінності від суміжних, визначати співвідношення між поняттями й вміти узагальнювати.

2.7. Технічне оформлення курсової роботи.

Оформлення курсової роботи має бути коректним і відповідати таким вимогам:

- Текст роботи роздруковується з комп'ютерного набору на принтері на одній стороні стандартних білих аркушів формату А4 (210 x 297 мм) із полями визначеного розміру: ліве поле – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє й нижнє – 20 мм.
- Використовується шрифт Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал 1,5; абзацний відступ – 1,25 см; кількість рядків на сторінці – 28–30.
- Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту однаковою. Текст набирається без перенесень, вирівнюється на ширину сторінки.
- Сторінки роботи нумерують арабськими цифрами (крім титульної) зверху і посередині сторінки, без крапок. Нумерація сторінок роботи має бути наскрізною (суцільною).
- Титульний аркуш курсових робіт оформлюються за зразком, затвердженим навчальним відділом університету (див. Додаток 1).
- Основні правила оформлення «Змісту»: слово «Зміст» пишеться великими літерами і розміщується вгорі сторінки посередині (симетрично до тексту); текст «Змісту» вирівнюють по лівому краю; у кінці кожного складника «Змісту» проставляють номер сторінки, з якої вона починається; структурні частини роботи – зміст, вступ, назви розділів, висновки, список використаних джерел, додатки – не мають порядкових номерів; вони друкуються великими

літерами; номери розділів зазначаються римськими цифрами, підрозділів – арабськими. Наприклад: РОЗДІЛ I, але 1.2. (другий підрозділ першого розділу). Приклади оформлення «Змісту» див. у Додаток 1.

- У тексті роботи заголовки структурних частин та їх місце мають з точністю співпадати з тими, що вказані у «Змісті» роботи. Ці заголовки друкуються без лапок, великими літерами напівжирним шрифтом з вирівнюванням по центру без абзацного відступу, без підкреслювання і без крапки.

- Після зазначення номеру розділу крапку не ставлять, а заголовок розділу друкують з нового рядка. Заголовки підрозділів друкують з абзацного відступу або без нього напівжирним шрифтом з великої літери, не підкреслюючи; в кінці заголовків крапка не ставиться.

- Структурні частини роботи треба починати з нової сторінки. Підрозділи починаються на поточній сторінці тексту.

- Відстань (відбивка) між заголовком та попереднім текстом має бути більшою, ніж відстань між заголовком та подальшим текстом.

- Не допускається розміщувати назву підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

- У тексті можна використовувати один з видів лапок: кутові або французькі («...»). Винятком може бути застосування інших лапок всередині цитати або в назві художнього твору.

- Відступи ставляться тільки після коми, крапки, крапки з комою та інших розділових знаків, а не перед ними. Що стосується цитат, слів та речень, які взяті у дужки чи лапки, то відступ ставиться перед першою (відкривальною) дужкою або лапками та після другої (закривальної) дужки або лапок, а не навпаки.

- Між ініціалами та між ініціалом і прізвищем ставиться нерозривний відступ (комбінація клавіш Ctrl+Shift+відступ), щоб вони не залишалися на різних рядках роботи.

- У тексті роботи допускається виділення ключових понять

напівжирним шрифтом.

- Цитати з художніх творів можна виділяти курсивом, але не починати з нового рядка.
- Текст роботи треба обов'язково розбивати на абзаци: сторінка без абзаців незручна для читання. Одночасно слід пам'ятати, що текст, у якому майже кожне речення починається з нового рядка, викликає комічний ефект-претензією автора на багатозначність висловленого.
- Якщо в роботі є таблиці, малюнки або ілюстрації, вони мають бути пронумеровані та підписані, тобто мати назву, що пояснює їхній зміст.
- Додатки поміщаються після списку використаних джерел. Слово «додаток» пишеться в правому верхньому куті сторінки малими літерами з першої великої. Номер додатку може бути цифровим (1, 2, 3) або у вигляді літери українського алфавіту (А, Б, В, ...; за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь). Якщо в роботі є лише один додаток, то цифра 1 або літера А не ставиться. Нижче посередині розміщують назву додатку.
- Текст не тільки чистового варіанту роботи для захисту, але й чернетки в разі її представлення для перевірки науковому керівникові мають бути ретельно вчитаними; треба виправити орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки і недоліки перекладу.

2.8. Оформлення цитат і покликань.

Наявність і коректне оформлення наукового апарату є важливим показником академічної зрілості дослідника. У літературознавчому дослідженні цитування художніх текстів і наукових праць є обов'язковим, однак воно має підпорядковуватися меті дослідження, а не підмінити його. Надмірне цитування, як і нерелевантне, є неприпустимим. Робота, що складається переважно з цитат, свідчить про відсутність самостійного наукового мислення.

Дотримання академічної доброчесності є обов'язковою умовою наукової діяльності. Відтворення чужих думок без лапок і покликань на автора кваліфікується як плагіат та є порушенням Закону «Про академічну доброчесність». Цитати наводяться у лапках із абсолютною точністю, із

збереженням авторської пунктуації.

Забороняється цитування джерел, опублікованих російською мовою в будь-якій країні, а також джерел іншими мовами, виданих на території держави-окупанта.

Художні твори та літературно-критичні праці цитуються виключно з першоджерела. При введенні цитати до тексту необхідно зазначити, кому належать цитовані слова, та коротко охарактеризувати контекст. Цитата має слугувати ілюстрацією або доказом наукових міркувань автора роботи.

2.9. Правила оформлення покликань

У студентських наукових роботах застосовується система внутрішньотекстових покликань. Номер позиції джерела у списку літератури та номер сторінки (сторінок) зазначаються у квадратних дужках, наприклад: [3, с. 25]; [14, с. 267-268]. Для багатотомних видань зазначається також номер тому: [8, т. 1, с. 112-115]. Покликання на кілька джерел розділяються крапкою з комою: [3, с. 25; 14, с. 267]. Крапка в кінці речення ставиться після квадратних дужок.

При повторному покликанні на те саме джерело на одній сторінці використовується позначення «Там само», наприклад: перше покликання – [5, с. 27]; повторне – [Там само, с. 41].

У разі непрямого покликання (переказу думки дослідника) ініціали ставляться перед прізвищем. Можна використовувати такі кліше: «Як зазначає...», «На думку...», «За визначенням...» тощо. Оформлення покликання при цьому є обов'язковим, наприклад: [див.: 2] або [див.: 2, с. 42-58].

2.10. Оформлення списку використаних джерел

Список джерел укладається в алфавітному порядку: спочатку подаються джерела з кириличною графікою, потім – із латинською. В обох випадках враховується «внутрішній алфавіт» (словниковий порядок). Нумерація позицій є наскрізною. Відомості про джерело наводяться мовою оригіналу.

У бібліографічному описі книги вказується загальна кількість сторінок; при покликанні на окрему статтю чи розділ у збірнику – сторінки, на яких вона надрукована (велика літера «С» із крапкою вказується перед цифрою). Назва

видавництва у лапки не береться. Необхідно дотримуватися встановлених розділових знаків і пробілів між елементами опису відповідно до ДСТУ:2015 (див. Додаток 4).

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел.

Монографії, підручники, посібники:

Галич О. Теорія літератури : підручник / О. Галич, В. Назарець, Є. Васильєв ; [за наук. ред. Олександра Галича]. Київ : Либідь, 2001. 488 с

Стаття у періодичному виданні:

Іконнікова М. Антиутопічний дискурс у світовій літературі ХХ століття. *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди*. 2008. Вип. 1. Ч. 1. С. 105–111.

Словник:

Літературознавчий словник-довідник [2-ге вид., виправ., доп.] / За ред. Р. Т. Гром'яка та ін. Київ : Академія, 2006. 758 с.

Автореферат дисертації:

Вотінова Д. О. Жанрово-стилістичні та культурологічні особливості перекладу романів-антиутопій : дис канд. філол. наук: 10.02.2016. Харків, 2018. 233 с.

Електронний ресурс:

Орвелл Дж. Ферма тварин / перекл. В. Шовкун. Харків : Фоліо. 2013. 320 с.
URL : <https://worldinbooks.com.ua/wp-content/uploads/2022/07/slpota.pdf>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антонов Ю. С., Римар П. В., Шамарін Ю. В. Методичні рекомендації щодо оформлення курсових робіт / Ю. С. Антонов, П. В. Римар, Ю. В. Шамарін. Вінниця, ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. 24 с.
2. Голянич М.І., Іванишин Н.Я., Ріжко Р.Л., Стефурак Р.І. Лінгвістичний аналіз тексту: словник термінів / За ред. М.І.Голянич. Івано-Франківськ : Сімик, 2022. 392 с.
3. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень [3-тє вид., перероб. і доп.] / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. Київ : Професіонал, 2015. 240 с.
4. Козлик І. В. Літературознавчий аналіз художнього тексту / твору в умовах сучасної міжнаукової та міжгалузевої взаємодії, Брно. 2021. 235 с.
5. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2018. 423 с.
6. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту / В. А. Кухаренко. Вінниця : Нова Книга, 2024. 272 с.
7. Науменко А. М. Філологічний аналіз тексту (Основи лінгвопоетики): навч. посібник. Вінниця: НОВА КНИГА, 2019. 416 с.
8. Просалова В. А. Інтертекстуальний аналіз: теорія і практика. Навчальний посібник. Вінниця, 2019. 206 с.
9. Рікер П. Що таке текст? Пояснення і розуміння. *Слово. Знак. Дискурс. Антологія Світової літературно-критичної думки ХХ ст.* / за. ред. М.Зубрицької. 2-е вид., доповн. Львів : Літопис, 2002. С. 349–366.
10. Скорина Л. Аналіз художнього твору / Л. Скорина. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2013. 424 с.
11. Ситченко А. Л. Навчально-технологічна концепція літературного аналізу. Київ : Ленвіт, 2014. 304 с.
12. Філіпченко А. С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2020. 208 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Зразок титульного аркушу

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

Кафедра української та зарубіжної літератури

(повна назва кафедри)

КУРСОВА РОБОТА

з історії зарубіжної літератури

(назва дисципліни)

на тему: **AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA**

Студентки __ курсу
історико-філологічного факультету
денної форми навчання
спеціальності А4 Середня освіта

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник Бандура Т. Й., к. ф. н., доцент

(посада, вчене звання, науковий ступінь,
прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

м. Одеса – 2026 рік

Зразок оформлення «Змісту» роботи

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ I. Поняття пейзажу в літературознавстві: естетичні функції та поетикальні модифікації	
1.1. Пейзаж як елемент поетики: взаємодія простору, психологізму й образотворення.....	6
1.2. Психологізований пейзаж як домінанта авторського стилю С. Цвейга.....	11
Розділ II. Поетика пейзажу в новелах Стефана Цвейга	
2.1. Новела «Амок»: тропіка як проєкція руйнівної афектності.....	16
2.2. «Лист незнайомки»: сезонні та часові маркери ліризації оповіді.....	21
2.3. Динаміка внутрішнього й зовнішнього ландшафту: прийоми синестезії, кінематографічності, внутрішнього монологу в новелі «Жінка і природа».....	26
Висновки.....	33
Список використаних джерел.....	35

Зразок «Вступу» курсової роботи

ВСТУП

Актуальність курсової роботи. Актуальність теми курсової роботи зумовлена кількома науково обґрунтованими чинниками. По-перше, у сучасному літературознавстві посилюється інтерес до міжрівневого аналізу художнього тексту, де простір розглядається не як пасивний фон подій, а як активний компонент смислотворення. Дослідження поетики пейзажу дозволяє поглибити розуміння того, як просторові структури (ландшафт, міський простір, сезонно-хронологічні маркери) функціонують у системі художніх засобів та впливають на побудову психологічних, етичних і символічних конфігурацій оповіді. У випадку Цвейга це особливо важливо, оскільки його новели характерні високою ступінню психологізації та емоційної експресії, де пейзаж часто стає ключовим каталізатором внутрішніх трансформацій героїв.

По-друге, тематична спрямованість дослідження має значення для історико-літературної рецепції європейської новели початку ХХ століття. Стефан Цвейг – помітний представник міжвоєнної європейської прози, чие місце в каноні та рецепція в різних національних літературах досі підлягають уточненню. Аналіз поетикальних механізмів пейзажотворення дає змогу встановити структурні й семантичні зв'язки між творчістю Цвейга та широкими естетичними тенденціями модернізму й неоромантизму (наприклад, міфологізація простору, психологічний ландшафт, символічна антропоморфізація природи), а також виявити авторську індивідуальність у межах жанрової традиції новели.

По-третє, методологічна значущість роботи полягає в інтеграції поетичного та міждисциплінарного підходів: комбінування формального аналізу (тропология, композиція, стилістичні прийоми) із семіотикою простору, психо- та культурно-історичною інтерпретацією. Такий підхід розширює інструментарій літературознавчого аналізу й сприяє розробці реплікованих методик для дослідження пейзажотворення в прозі інших авторів та епох.

Отже, дослідження поетикального інструментарію пейзажотворення в новелах Стефана Цвейга є науково обґрунтованим, методологічно актуальним і практично корисним, як для розвитку теорії художнього простору, так і для глибшого розуміння художньої системи одного з видатних європейських новелістів ХХ століття.

Предмет дослідження – поетика пейзажотворення в новелістиці Стефана Цвейга.

Об'єкт дослідження – психологічна новелістика С. Цвейга як яскрава репрезентація модерністичної малої прози.

Мета курсової роботи – дослідження поетикального інструментарію пейзажотворення в новелістиці С. Цвейга.

Відповідно до мети ставимо перед собою такі **завдання**:

- дослідити теоретико-літературознавчі засади аналізу художнього пейзажу як складника поетики прозового твору, визначити його основні функції, типологічні різновиди й жанрові модифікації в контексті модерністського дискурсу;

- визначити ідейно-естетичні засади новелістики Стефана Цвейга, з'ясувати провідні риси його авторської художньої системи, пов'язані з психологізацією наративу та посиленням ролі внутрішнього світу персонажа;

- проаналізувати пейзажотвірні елементи в образах новел письменника (зокрема: «Амок», «Страх», «Лист незнайомки»), визначити характер їх взаємодії з психологічним станом героя, сюжетом, конфліктом і хронотопом;

- виявити поетикальний інструментарій, за допомогою якого формується образ художнього простору у творах Цвейга (тропи, символи, прийоми психологізації, кінематографічність, синестезія, антитеза тощо);

- встановити особливості співвідношення пейзажу і внутрішнього світу персонажів як ключову ознаку модерністської поетики письменника.

Методика та методологія курсової роботи. Методологічною основою дослідження є сучасні наукові підходи до вивчення художнього простору та

поетики літературного тексту. Спираючись на положення семіотики, структурної поетики та герменевтики, у роботі здійснюється аналіз концептуальних моделей просторової організації в новелах Стефана Цвейга, а також виявляється взаємодія зовнішнього середовища з внутрішніми станами персонажів. Теоретичним підґрунтям стали праці з поетики художнього простору (Ю. Лотман, Г. Башляр, В. Топоров); психологізму та літературної антропології (З. Фройд, К. Юнг, Г. Канетті, В. Ізер); європейської новелістики доби модернізму (Е. Курціус, Г. Маргонін, К. Еттінгер), досліджень про творчість С. Цвейга (К. Патель, Е. Магдебургер, українські літературознавці Л. Коломієць, Н. Жук та ін.).

У межах роботи застосовано комплексний підхід, який поєднує такі методи: структурно-семіотичний метод – для аналізу пейзажу як знакової системи, що формує художнє значення простору, виявлення семантичних опозицій («місто – природа», «світло – темрява» тощо); психоаналітичний метод – для інтерпретації пейзажних образів як відображення підсвідомих імпульсів, афектів і внутрішнього конфлікту персонажів; імагологічний та культурологічний підхід – з метою простеження національно-культурних символів простору.

Практичне використання дослідження виявляється в кількох площинах: матеріали роботи можуть бути використані при створенні презентацій, написанні курсових робіт і рефератів, під час вивчення новели та історії європейської прози; слугувати методичним матеріалом для підготовки до практичних занять; стати базою для подальших досліджень (наприклад, порівняльних студій пейзажу у Цвейга й інших європейських новелістів).

Наукова новизна полягає в систематичному виокремленні та класифікації поетикальних прийомів пейзажотворення саме у творчості С. Цвейга – від тропів і метричних/ритмічних структур до семантичних стратегій (символізація простору, антитеза «місто — природа», хронотопічні маркери, синестезійні образи). Така систематизація сприятиме точнішому визначенню місця Цвейга в модерністській поетиці та дасть підґрунтя для порівняльно-типологічних досліджень.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (25 позицій).

Зразок оформлення списку використаних джерел**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. Бовсунівська Т. М. Поетика модернізму : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2012. 368 с.
2. Валюх З. Психологізм європейської прози початку ХХ століття. Львів : Сполом, 2015. 228 с.
3. Жук Н. Новелістика Стефана Цвейга в контексті австрійського модернізму. *Слово і час*. 2018. № 7. С. 45–53.
4. Ізер В. Акт читання: теорія естетичного сприйняття / пер. з англ. П. Таращук. Київ : Либідь, 2013. 304 с.
5. Капленко Н. Поетика пейзажу в європейській модерністській літературі. Київ : Логос, 2020. 192 с.
6. Коломієць Л. Стефан Цвейг: проблеми психологізму новелістики. *Наукові записки НаУКМА*. Філологія. 2016. Т. 182. С. 112–118.
7. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ : Академвидав, 2007. Т. 2. 624 с.
8. Стефан Цвейг. Амок та інші новели / пер. І. Андрусак. Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. 160 с.
9. Booker K. M. Introduction: The Dystopian impulse in modern literature: fiction as social criticism. Westport: Greenwood Press. 1994. p. 208.
10. Gottlieb E. Dystopian Fiction East and West: Universe of Terror and Trial. Montreal: McGill-Queen's UP, 2021. p. 323.